Ötödik évfolyam. 19. szám. Székely-Udvarhely, 1899. május 7.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok-, tanitók- és községi elöljáróknak egészévre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, községi és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér.
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
BETEGH PÁL.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Bélyegdij külön 60 fillér. Nyilttér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő.
— Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvnyomdája és könyvkötészete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Udvarhelymegye lakóinak gazdasága és még valami.

— Irta: **Pál gazda.** —

Széles Magyarországon talán két megyét sem lehet találni, hol lakóinak nagyszáma szegényebb és hátramaradottabb volna, mint Udvarhelymegye. Vannak egyes gazdaságok, talán községek is, hol némi haladást látunk, hol a tagositások keresztülvive, elfogadható fordarendszer lett foganatositva, de bizony legnagyobb részénél, söt — nevetséges — oly helyeken is, hol tagositottak, a régi hármas ugarrendszert tartják.

Sokak szemében az ugarrendszer az idvezitő, mert a föld egyharmada nyugszik, sovány földünk csak igy birja a mivelést. Milyen kényelmes, ha a meglévö birtokunknak csak kétharmadát kell müveljük, mert kevesebb a gondunk, munkánk és feladatunk. Nem kell törjük a fejünk, hogy mit is termeljünk, mert szépapánk megszabta, hogy kalászos, törökbuza és ugar váltsák fel egymást. Miért termeljünk mi mesterséges takarmányt, mikor marhánk a száraz szalmához van szokva, miért termeljünk kereskedelmi növényeket a németnek, termeljen magának ha tetszik, mi rozszsal, törökbuzával megélünk. Ki látta azt, répát, herét, bükkönyt csak azért termeljen a gazda, hogy azt állataival feletesse; egyék az az állat télen szalmát, sovány réti szénát, hisz ugy se dolgozik; nyáron meg éjjel lakjék jól a legelőn, ha nappal nem akar kidőlni a munkából.

Ilyen és hasonló hangot nem egyet hall az ember, söt nevetséges szinben akarják feltüntetni a haladó gazdát, ki „bevételét“, „kiadását“ feljegyzi és nem akar a sötétben tapogatózni.

Óriási hiba gazdatársaim, hogy nagyon keveset tudunk és egyáltalán nem akarunk tanulni. Hátramaradottságunkat azzal akarjuk palástolni, hogy a tanulni törekvőket gunynyal illetjük, a kik olvasni szeretnek, szemökbe vetjük, hogy állatait papirral tartja; de aztán nem is fordul elö nálunk, hogy földmives gazda tökepénzes legyen. Nem látunk közöttünk a belga parasztthoz hasonlót, ki dicsekedve mondja, mennyit megeszik állatja, ki öszszel mennyiségtanilag megmondja, mennyi sulyu állatja és mennyi a takarmánya, ki megmondja határozottan, hogy állatai mennyi ideig érik meg a takarmánynyal s azt be is tartja. Nem látunk elvétve sem olyan parasztokat, földmives embert, minők ott nagyon gyakoriak, hogy 20 vagy 30 hold birtok ura; 100, vagy 200 ezer forintot tart takarékpénztárban. Pedig a föld ott sem valami gazdag, jóformán minden talpalatnyi földet tulfeszitett munkával kellett a tengertől elhóditani és megtartani.

Azok meg tudnak vivni a természet erejével és mi, csak egy silány esztendő legyen, százával hagyjuk el szeretett hazánkat és vándorlunk Oláhországba mástól kapni kenyeret.

Tulnépesnek mondjuk hazánkat, pedig észszerü gazdálkodással négyennyien megélhetünk jobb életviszonyok között, mint jelenleg.

Erkölcseink, életmódunk, gazdasági viszonyaink nem olyanok, hogy haladhassunk. Félünk tanulni, mert gazdasági téren még nem harapunk bele a tudás fájának gyümölcsébe, Nincs erkölcsi erőnk arra, hogy fizikai erőnket kifejlesszük, nincs rugó a haladásra, mert eleget vélünk tenni feladatunknak, ha a mindennapit megszereztük, a legszükségesebbet magunk és családunk számára biztositottuk, de a tőkegyüjtésnek emberei soha sem voltunk, magyar philosophia, hogy minden év többletét lehetőleg az évben elmulatjuk.

Magunk édes keveset tudunk, de fiainkat sem küldjük földmives iskolákba tanulni. A tudvágy teljesen hiányzik és a kinek ezt fel kellene s fel kellett volna ébressze az „Udvarhelymegyei Gazdasági Egylet“, ö maga is aludott, vagy ha ébren volt, veszekedett.

Tegyen meg azért ujraszületett „egyletünk“ mindent, hogy az érdekeltséget maga iránt felébressze, de tegyen meg mindent, hogy gazdaközönségünket bevonva érdekkörébe, azt haladásra késztesse.

A mint tudom, sok üdvös intézkedés van küszöbön, melyek már a legközelebbi közgyülésen a gazdaközönség elé lépnek.

Sikert kivánunk népünk felébresztéséhez, mely jobb sorsot érdemel!

Miniszteri rendelet a csonka népiskolákról. Az elemi népiskolai 5. és 6. osztályok felállitását és az ismétlő iskolák szervezését sürgeti a miniszter alábbi rendeletében, melyet valamennyi közigazgatási bizottsághoz, valamint az egyházi főhatóságokhoz és a tanfelügyelőségekhez a napokban intézett. A rendelet szerint a miniszter az 1897—98-ik tanévről szóló népoktatási statisztikai adatokból arról győződött meg, hogy az ország 16,769 elemi népiskolája közt az egytanitós 11,927 osztatlan elemi iskolából 59 százalékban, vagyis 7142-ben, többtanitós, osztott 4842 elemi iskola közt pedig ezek 76 százalékjában, vagyis 3713 elemi iskolában volt meg a törvényszabta hat éves mindennapos évfolyam, összesen tehát csak 10,854 elemi népiskolában, 64·7 százalék arányban tettek eleget az iskolafentartók az 1868: 38. t.-cz. 1. és 48. §-ai azon rendelkezésének, mely szerint a mindennapi iskolázás hat évfolyammal bir. — Ennek következtében a gyakorlati ismereteknek éppen legbecsesebbjét (minő: a történelem, általános földrajz, polgári jogok és kötelességek, természettani tárgyak, gazdaságtan) nem tanulhatják s ezen hiánynyal az elemi népiskolai oktatás törvényszerü föladatát megoldani nem képes. — Ugyancsak az 1897—98. tanévről egybegyüjtött adatokból meriti a miniszter ama meggyőződését, hogy a 16.769 népiskola közül csak 13.880 mellett volt ismétlőiskola, tehát a népiskolak 17 százalékában nem tettek eleget a törvény rendelkezésének. Ebből a szempontból legföltünőbb a hiány a községi iskoláknál, mert 1775 ilyen iskola közül csupán 575-nél, továbbá a felekezeti iskoláknál, mert ezeknél meg 13 361 ilyen iskola közül csak 10.779-nél volt ismétlőiskolai tanfolyam. — Ezek alapján fölhivja a miniszter a közigazgatási bizottságokat, hogy a népiskolai 5 ik és 6 ik osztályoknak, valamint az általános vagy gazdasági ismétlő-iskoláknak fölállitását minden jellegü iskolánál szorgalmazzák A mulasztást elkövető iskolák tanitóival szemben, ha felekezetiek, az illető egyházi főhatóságokhoz, s ha állami-, községi-, magán- vagy társulati iskolák, akkor a miniszterhez tegyenek jelentést. Ha az illető tanitók mulasztásukat igazolni nem tudnák (p. o. az iskola fokozatos fejlesztése lehet az oka némely iskola csonka voltának), akkor fölhatalmazza a miniszter a közigazgatási bizottságot a mulasztás megtorlására. Az egyházi főhatóságokat pedig kéri a miniszter, hogy a jelzett törvényellenes állapotokat saját hatáskörükben szüntessék meg. Az orvoslás határidejéül az 1899|1900-ik tanév elejét tüzi ki. A kir. tanfelügyelőségeknek szigoru miheztartás és a szükséges erélyes intézkedések megtétele végett küldi le a miniszter a rendeletet. A tanfelügyelő tartozik minden tanitót figyelmeztetni, hogy mulasztás esetén fegyelmi vizsgálat utján fogják kötelességére szoritani. Itt fölemliti a miniszter, hogy az állami iskolák sem különbek a többinél, mert 1403 állami iskola közül 427 egytani ós osztatlan és 122 többtanitós osztott állami iskolában, ö szesen tehát 549 iskolában nincs szervezve az V—VI. osztály. E hiányok pótlásáról a tanfelügyelők a jelen iskolaév végéig tartoznak jelentést tenni.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

Májusban

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

Mosolygó tavaszban
Akármerre járok,
Felém integetnek
A tarka virágok.

Nyájas kis gyermekek,
Mint a himes lepkék,
A virágos rétet
Egészen belepték.

S a mint gyönyörködve
Közöttük megállok,
Látom: a gyermekek
A legszebb virágok.

Oh, Istenem! gondozd
E sok szép virágot,
Ültesd tele vélük
Az egész országot!

Fülei Sz. Lajos.

—

Repülő ember.

Nem azokról szól a nóta, a kik melegitett levegővel, vagy könnyü léggel (légeny, azotum) töltött gömbökbe kapaszkodva, avagy még kemény selyemszövetből készült esőernyőket is segitségül hiva, merész légi utra keltek — bizonytalan s többnyire szerencsétlen kimenetellel; életök árán.

Az ó görög hitrege Daidalosz nevü hősét sem akarom emliteni, vagy példának felhozni, a ki viaszból és tolluból mesterségesen készült szárnyak segitségével nemcsak börtönéből repült ki, hanem a tengeren is szerencsésen átkelt, de a fia Ikarosz repülés közben a tengerbe zuhant s odaveszett. Kisérleteik sokáig utánzás nélkül maradtak szó szerinti értelemben.

A 12 éves franczia Guérin akaratlan repülését sem emlitem, a kinek az azotummal megtöltött s kelleténél hamarább elszabadult léggömb kötele végén levő kemény horog véletlenül a nadrágja korczába akadt s mire észre vette magát, már nem volt képes menekülni. Igy aztán 150—160 ölnyi magasságban a léggömb kötelén fütyögve, kelletlenül repülve, Nantes város közelében csak azon imádkozott, hogy ne essék az ö szezsugorodva alább és alább szálló léggömbbel együtt valamely háztetőre, hanem inkább a Loire (Loár) vizébe, mert abból ki tudna uszni.

Szerencséjére a folyó melletti réten egy boglya mellől két ember nagy bámulattal feléje futott s öt az ölökbe kifogák minden ütközés nélkül. Volt is aztán mit beszéljen az anyjának az ő utazásáról. El lehet képzelni ez iskolás gyermek állapotát a fellegek magas honában tett utján.

Hanem volt nekem egy pap apám. Valahol olyan vidéken lakott, hol egy nagyocska folyó a másikba szakad. Lehet, hogy Ludas környékén, hol az Aranyos a Marosba, vagy Tövis közelében, hol Balázsfalván jóval alól az egyesült két Küküllő a Marosba, avagy Szegeden felül, hol a Maros a Tiszába ömlik.

Tanulni és ábrándozni szerető ember volt. A folyó torkolatánál levő szép berekben sokszor lehetett látni. Többször megállott s elkezdett magyar és latin verseket hatalmas hangon szavalni. Majd sokáig nézegette az uszkáló kisebb-nagyobb halakat, hogy minő gyors és könynyü fordulatokat csinálnak. Aztán a fecskéket nézegette, a mint szárnyaikkal verdesik a csendes folyó sima tükrét sebes repülés közben, látszólag minden fáradság nélkül. Tovább a billegényeket bámulta hosszasan.

Ugy látszik, hogy a halak uszonyainak s a madárkák szárnyainak könnyed mozgását, mozdulataikat tanulmányozta. Ha a hal a vizben, a madár a légben uszik, — gondolá magában — az ember is miért ne uszhatnék nemcsak a vizben, hanem a légben is; tehát miért ne repülhetne. Megemlékezett Daidaloszról és fiáról Ikaroszról. Valószinüleg évek hosszu során át foglalkozott a repülés gondolatával. Erre lehet következtetni abból, hogy társasági, vagy szószéki beszéd közben a taglejtése mintha a szárnyak és uszonyok mozgásának utánzása lett volna. Ez sokaknak magára vonta a figyelmét.

Bő beszédü is volt s kivált ha nehány telt pohárnak megnézhette a fenekét, bajos volt másnak szóhoz jutni. Csak ugy özönlött belőle a sokszor verses pohárköszöntő. Barátai sokat tréfálkoztak vele s ilyenkori hatalmas védekezése rendesen hahotát idézett elö. Ö azonban nem tágitott. Terhes háztája volt kevés jövedelemmel, de ez nem csüggesztette.

Történt egyszer, hogy egy szép nyárelői estén valahonnan, talán a közeli szomszéd faluból kedélyes hangulatban került haza. Papné és gyermekek már le voltak feküve.

— Jó estét feleség! Alusztok-e, merre vagytok, hol vagytok. Mit csináltok? Mondjatok valamit.

— Én nem aluszom. De hát Ked hol volt, miért késett, miért ivott annyit, vén bolond?

— Hadd el feleség! Jó kedvem van. A komámmal ketten jöttünk karon fogva. Én ugy repülhetném volt, hogy komám alig tudott visszatartani. Holnap megis szidom, liktáriom teringette, hogy miért nem hagyta. Hamarább haza jöttem volna.

— Ugy, ugy, vén bolond, menjen az ágyához s feküdjék le. Ne mondjon annyit.

— No én nem feleség, mert én ugy repülhetném, ho-o-o-ogy!...

— Menjen feküdjék le, ne bolondozzék. Hiszen Ked okos ember, Pap is, apa is.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Uj rend a büntető törvényszéken. A jövő 1900. év első napján életbe lép az uj büntető perrendtartás. Lényege ennek, hogy a büntettek egész sora esküdtszéki biráskodás alá kerül. Ez az ujitás meglehetősen sok előkészülettel jár és birói körökben azt tartják, hogy a birói, de különösen az ügyészi karnak szaporitására nagy szükség lesz. Hogy ennek be kell következni, mutatja az hogy hosszadalmas esküdtszéki tárgyalásokat majd a következő deliktumok esetén kell tartani: Felségsértés; a király tettleges bántalmazása; hütlenség; lázadás; gyilkosság; szándékos emberölés; személyes szabadság megsértése (három hónapon tul); kitétel; elhagyás; halált okozott testi sértés; közegészség elleni büntett; gyermekrablás; szöktetés; rablás; gyujtogatás; vizáradás okozás; közveszélyü megrongálások; közveszélyü cselekmény (ha életvesztéssel járt); megvesztegetés (csak bizonyos esetei) és végül nyilvános felhivás a fennebb felsorolt büntettek elkövetésére. Ezzel szemben nem kerül majd esküdtszék elé ellentétben a mai állapottal, a magánosok ellen elkövetett rágalmazás és becsületsértés, a melyekre nézve a büntető törvényszék kompetencziája lett kimondva. Ha az esküdtszék elé utalt ügyek nem is mindennaposak, de oly számosan vannak, hogy az uj rend mindenesetre nagy munkaszaporulattal fog járni.

TANÜGY.

Az „Udvarhelymegyei Tanitó-Egylet" tagjait e helyen is értesiteni kivánom, miszerint központi bizottságunk a f. évi april 5-én tartott gyülésében pályadijakkal való jutalmazás czéljából a következő tételeket tüzte ki kidolgozásra: 1. »Készittessék részletes tananyagbeosztás megyénk osztatlan népiskolái számára, tekintettel a megyei viszonyokra«. Pályadij 30 korona a »Sándor Mózes pályad j-alap« kamataiból. 2. »Miképen lehet legüdvösebb a tanitó müködése a társadalomra nézve?« Pályadij 30 korona, mélt. Ugron János ur adománya. Mindkét pályatételre a dolgozatok idegen kézzel irva, lepecsételt, jeligével ellátott levélboritékba zárt névjegygyel augusztus hónap 15. napjáig küldendők be az elnökséghez. Egyuttal felhivja központi bizottságunk megyénk m nden tanitóját, azokat is, a kik más hivatalos egyesü etnek tagjai, miszerint gyüjtsék össze a saját községük területén levő régi épületekhez, romokhoz, határdülőkhöz, forrásokhoz stb. füződő népmeséket, regéket, mondákat; továbbá a nép emlékében még élő régi szokásokat, babonákat, közmondásokat, szálló igékké vált kifejezéseket. E munkásság czélja megőrzés végett összegyüjteni mindazon becses kincseket, melyek népünk lelki életét, szellemi világát a leghivebben feltüntetik, jellemzik. A gyüjtemények, melyekkel mi den tanitó üres idejében kellemesen és tanulságosan foglalkozhatik, bármikor beküldhetők akár az elnökséghez, akár nagys. Sándor Mózes kir. tanácsos és tanfelügyelő urhoz. Központi bizottságunk melegen ajánlja a kartársak figyelmébe Poppov Péter tanfelügyelőségi tollnok ur azon felhivását, hogy a »Délmagyarországi Tanitó-Egyesület« f. évi julius 10., 11. és 12-ik napjain Radna-Lippán tartandó közgyülésére és az azzal kapcsolatban tervezett kirándulásokra az ő vezetése alatt minél többen menjenek el. Jelentkezni lehet május végéig Poppov Péter urnál, ki a jelentkezőket minden körülményre nézve tájékoztatja. Felhivja központi bizottságunk idegen hangzásu nevet viselő tagtársaink figyelmét a »Központi Névmagyarositó Társaság« felhivására, melyet a névmagyarositás érdekében küldött szét s egyszersmind tudtára adja az érdekelteknek, hogy a névmagyarositáshoz szükséges kész kérvényt a tanfelügyelő ur szóvagy irásbeli megkeresésre készséggel küldi meg. Székely-Keresztur, 1899. május 3-án. Belle László, elnök.

IRODALOM.

Tanitók jogai és kötelességei. Dr Szabó Mihály alsófehérm. kir. tanfelügyelő most bocsátotta piaczra a »Tanitók jogai és kötelességei« czimü munkájának 3-ik teljesen átdolgozott és bővitett kiadását. A mü értéke — melyet annak idején az első és második kiadásnál tanitóink érdeme szerint megbecsültek, növekedett s általában most is azon elvi alapon mozog, hogy a tanitóknak minden tekintetben megbizható tanácsadója legyen. A mü ára 2 frt 60 kr, mely összeg legczélszerübben postautalványon szerző nevére N.-Enyedre küldendő; előfizetés két részletben is elfogadtatik. Ajánljuk tanitóink figyelmébe mint olyan müvet, mely hovatovább nélkülözhetlenebb lesz nekik.

— No én megmutatom neked, hogy én tudok repülni!...

Felmászott egy ládára. Talpra állott. Karjaival szárnymozdulatokat csinált. Kissé lekuczorodott s akkor meglökte magát lábaival, mint a nagy madár, mikor a földről fel akar szállani.

S mire az asszony az ágyából felugorva akadályozására mehetett volna, ő már lerepült... Hasra esve a padozaton hevert... Hogy a czingár ember erősen megütközött, azt a szájából és orrából omló vér mutatta.

— No, Ked jót repüle. morgyás adta! Oh!... Oh!.. Oh!..

— Huzz fel valahogy, feleség. Ja..ha..haj..!

Az asszony felmosta, aztán lefektette. Másnap azt mondta, hogy többé nem repül.

Ezt barátai valahogy megtudták. Volt aztán dolog... Sokszor tárgyalták. Ennek a papnak a repülése közmondássá vált, mint a Petőfi-felfedező Manasses Dávid eme mondása: hát, a mi igaz, az igaz.

*

Sokan repülnek ma bor, vagy pálinkaivása nélkül is tiszta józanon. Elkábitja önnagyzolás, önhittség, rangkórság, erőltetett urizálás, meggondolatlan költekezés és tulságos bő élet, munkanélküli elbizakodás... és... repülnek, a meddig csak lehet. Sok gyermek itta és issza meg a levét a szülői repülésének. Sok uj házaspár esett és esik e miatt orra. Sok leány árulja a petrezselymet egész haláláig a repülés miatt. Sok fiatal ember és családapa repitette el állását, vagyonát, becsületét, munkaképességét. Sokan vesztek már belé az oktalan és mesterséges repülés miatt az élet és viszonyok tengerébe, vagy hevernek összeromolva, szánandó állapotban a társadalom országutján, kik a képzelt magasból potyogtak le szárnyszegetten!...

Ne repülj, hanem járj okosság lábaival a földön.

Derzsi József.

Szinház.

„Megáldott az én Istenem teremtőm" — elmondhatja közönségünk a népdallal. Baranyai szintársulata vasárnap játszott utolsót s rá 10 nap mulva elsőt játszik Romvári Várady Lajos »jól szervezett dráma-, vigjáték-, népszinmü- és operette-társulat«-a városunkban. Előleges szinházi jelentéssel tudatja városunk és vidéke közönségével, hogy előadásainak sorozatát e hó 10-én (szerdán) ifj. Bokor József »Az édes« cz. 3 felvonásos népszinművével megkezdi a »Polgári Önképzőkör« nagytermében.

A müsor — 3 darab kivételével — mind ujdonságból áll. Szinre kerülnek: Az édes, Czigány szerelem, Hajnali harangszó népszinmüvek; Keresd a szived, Marianne, Sárdi ház szinmüvek; Végrehajtó, Hálókocsik ellenőre, Dr Pepi, Családi örömök vigjátékok; Gyurkovits lányok, Aranylakodalom, Egy nap a paradicsomban énekes bohózatok; Lili, R p van Winkle és Gésák operettek.

A társulat következő tagokból áll. Nők: Szláma Vilma, operette és népszinmü énekesnő. Lőrinczy Erzsike, drámai szende és társalgási. Czeglédiné Róza, anya és komikáné. Lőrinczy Aranka, fiatal hősnő. Borzási Rózsika, naiva. Kovácsné Etelka másod énekesnő. Gyuró Margit, Saaghi Rózsika, Rasa Eszter, kar- és segédszinésznők. — Férfiak: Iró Ágoston, hősszerelmes, társalgási. Hetenyi Elemér, komikus és rendező. Várady József, népszinmü és operette baritonista. Rákos János, apaszinész. Petre Ferencz, naturburs segédkomikus. Geszti Ferencz, másod szerelmes. Tomori Jenő, Kádár Lajos, Brassói Ferencz, kar- és segédszinészek. Romvári V. Lajos, igazgató, Lőrinczy Sándor, pénztáros. Kovács K. Miksa, karnagy Rózsa István, szertáros és szinlaposztó. Kádár Ferencz, szabó, ruhatárnok. Lax Ferencz, diszitő. Gyermek szerepekre: Kovács Irén, Petre Jolán.

A szinigazgató kijelenti, hogy — átutazóban lévén — csak néhány előadásra nyert engedélyt s minden előleges bérletgyüjtés nélkül szándékozik azt megtartani. Hivatkozik a fővárosi szinházakban napirenden levő müsorára. Ennek révén pedig igy szól: »azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy rövid itt tartózkodásom alatt a n é. műpártoló közönségnek eddig itt nem adatott uj müsordarabok- s betanult jó előadásokkal tehetem estéit élvezetessé s főczélul tüztem magam elé, hogy az elődöm hibájából eredett csorbát kiköszörülve, a szinészet hitelét helyreállitsam.« Ez utóbbi kifejezésre Baranyai szinigazgató mai lapunkban nyilatkozik.

Közönségünk tájékozása végett megjegyezzük, hogy Romvári Várady Lajos szintársulata Csik-Szeredában müködik már april 2-ika óta — s mint az odavaló lapból értesültünk — a közönség megelégedésére.

Az évnegyed beálltával tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy

az illető postahivataloknál előfizetésük megujitása iránt lehetőleg gyorsan intézkedni sziveskedjenek,

nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

KÜLÖNFÉLÉK.

Áldozó csütörtökön.

Messzi, messzi napkeleten
Béthánia falu felett,
Busan ringat tavaszi szél
Sötétzöld olaj levelet.
Falevélnek susogása
Tizenegynek siró búja;
Miért e bú, mért a bánat?...
Mindenki azt érzi, tudja.

Búcsúzódás, készülődés...
Megszakad a földi pálya;
A nagy mestert — ki feltámadt —
A nyitott mennyország várja.
A haldokló jó apa is
Gyermekeit utoljára
Ellátja jó tanácsival,
Vigasztalja és megáldja.

„Menjetek szét a világban,
Tanitsátok a népeket
S a kik hisznek, a nevemben
Őket megkereszteljétek.
Ne féljetek, nem hagylak én,
Oh nem árvákul titeket,
Elküldöm majd a szent lelket
Erősitőül ti nektek!"

Az elváló búcsúzása
Övéinek szemeiből
Köny-patak meleg forrását:
Bánat könyjét fakasztja föl.
Hogy több könyet ne láthasson
Neki is ez úgy ég, ugy fáj,
Felleg szárnyán a zöld földről
Fel, az azur kék égbe száll.

„Galileai férfiak
Mit álltok itt s néztek égre?
Eljövend még hozzátok Ő,
Mi felment a dicsőségbe?!"
... Égre nézünk mi is mindég
Könytől fényes szemeinkkel:
Erősitni, vigasztalni
Oh, szent lélek, jővel, jővel!!

Demeter Dénes.

— **Személyi hir.** Pollák Lajos, a m. á. v. kolozsvári üzletvezetőségének főfelügyelője e hó 4-én városunkban volt.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Fülei Sz. Lajos székely irónkat, lapunk kedves munkatársát, a m. kir. postatakarékpénztár igazgatóságához számvizsgálónak nevezte ki. Midőn ezt a megérdemelt előléptetést örömmel közöljük, kedves kötelességünknek ismerjük lapunk ezen kimagasló hivét, támogatóját uj állásában is a legőszintébb szivből üdvözölni.

— **Távozó táblai elnök.** A király megengedte, hogy Csathó Ferencz marosvásárhelyi itélőtáblai elnök saját kérelmére, hasonló minőségben a szegedi itélőtáblához áthelyeztessék.

— **Az Erzsébet szobor.** Az Erzsébet királyné szoborra gyüjtött adományok közül eddig körülbelől 564.000 forint folyt be az állampénztárba. Ezenkivül még vagy 80.000 frt van bejelentve, a mely összeget nagyrészt befizették ugyan, de csak a gyüjtések befejezte után szolgáltatják be az állampénztárba. E szerint körülbelül 650.000 forintra rug az az összeg, melyre a gyüjtés végeredményeként számitani lehet.

— **Helyettesités.** Haller János gróf, vármegyénk főispánja az ifj. Jakab Gyula lemondásával megüresedett vármegyei pénztári tiszti állásra Dobay Zoltánt nevezte ki ideiglenes minőségben.

— **Eljegyzés.** Kubánek Márton fiumei m. kir. pénzügyőri szemlész eljegyezte Ferenczy Ferencz iparos polgártársunk kedves leányát.

— **Előléptetések.** Jakab Antal helybeli vasuti raktárost a III. fiz. o. 2. fokozatából az elsőbe és Gavrus Endre bögözi áll. elöljárót szintén előléptették.

Ujabban Pap Mózes székelykereszturi gymn. tanár urtól az agyagfalvi székely emlékre 1 frtot vettünk, mely összeg az ottani kis gyermekek által rendezett szinielőadásból folyt be. Gyüjtő-ivünkre feljegyeztük s rendeltetési helyére juttatjuk. Eddigi gyüjtésünk összege: 46 frt 50 kr.

— **Esküvő.** Molnár Gyula és Kiss Mari e hó 23-án tartják menyekzőjüket Baróthon.

— **Rendkivüli közgyülés.** Városunk képviselőtestületét e hó 8-án d. u. 2 órára rendkivüli közgyülésre hivta Gyarmathy Dezső dr polgármester. E közgyülésen mutatják be az aszfaltozásra vonatkozó érvényes szerződést; a belügyi m. kir. miniszter határozatát, mely szerint Szombatfalva a törvényhozás további intézkedéséig még az udvarhelyi választókerületbe marad. A „Kuhar-tető" „Erzsébet-hegy"-nek leendő elnevezését javasolja a tanács. Az E. K. E. a „Világszép Erdély" cz. munkára segélyt kér.

— **Érdekes leletek.** Dániel Gábor (a képviselőházi alelnök fia) és Nagy Imre joghallgatók még mult év október havában Olasztelek határán a „Dungó"-patak medrében érdekes mammuth s más, a tudományos világnak érdekes csontokat találtak. A m kir. földtani intézetnek beküldték s annak gyüjteményébe azokat be is sorozták. Böckh János miniszteri osztálytanácsos, a földtani intézet igazgatója meleghangu köszönőlevelet küldött a joghallgatóknak, s kijelenti, hogy a lelet minden valószinüség szerint diluvialis (özönvizi) koru és hogy a kimutatott négy állatnem fajainak a meghatározására még ujabb gyüjtések lennének kivánatosak, a melyek esetleg több és jobb megtartásu csontvázrészeket szolgáltatnának. Ajánljuk az illetékes körök figyelmébe.

— **Uj alapitvány.** Miként lapunk f. évi ápril 16-iki számában jeleztük, egy névtelen 5 frtot juttatott lapunk közvetitésével a helybeli ref. kollegium igazgatóságához azon óhajtása kiséretében, hogy a mikor mások hozzájárulásával ezen összeg 100 frtra emelkedik, kamatait egy székelykereszturi jó tanuló szegénysorsu fiu élvezze. A kollegium elöljárósága, mivel néhai Varga Domokos halála alkalmából tétetett ez az alapitvány, »Varga Domokos-alapitvány« czimen ezen összeget gyümölcsözőleg elhelyezte, remélve, hogy az óhajtott alapitványi összeg a Székely-Keresztur vidékiek áldozatkészségéből nemsokára összegyül.

— **A lópatkolási tanfolyam** gyakorlati része is tegnap reggel kezdetét vette városunkban. A reggeli vonattal megérkezett Litz József nagyszebeni cs. és kir. 2-ik huszárezredbeli gyógykovács, ki igen értelmes és szakszerü oktatásban részesitette a vidékről bejött kovácsokat. A gyakorlati oktatás Mártonffy Sándor Szombatfalva városrészi kovácsmester mühelyében történik. Három csoportra vannak beosztva a hallgatók, hogy annál könynyebben elsajátitsák a tanulmányt. A főfelügyeletet Zonda József ker. állatorvos gyakorolja és a megjelenteknek előadás után azonnal kifizeti napi- és fuvardijaikat.

— **Az unitárius zsinat** idejéül az E. K. tanács folyó évi aug. 27-ik napját tüzte ki Székely-Kereszturra, oda, hol most 20 éve tartottak zsinatot.

— **A helybeli polgári zeneegylet** — mint illetékes helyről értesülünk — Morascher Hugó zenetanár buzgó müködésével annyira haladt, hogy már temetések alkalmával a közönség elé állhat. A zene-egylet 23 müködő taggal bir s kitüzött czéljánál fogva tovább képezi magát és minden ünnepélyes alkalommal kivonul. Fél éve, hogy szorgalmasan, teljes odaadással tanulnak polgáraink s már ezen ügybuzgósággal is bőven rászolgáltak arra, hogy közönségünk és maga a város is a legmesszebb terjedhető pártfogásába részesitse a kezdetnél levő, de nagy reményekre jogositó zene-egyletet.

— **Meghivó.** Következő sorokat vettük: A székely-udvarhelyi evang. reform. kollegium 1899. május hó 11-én, áldozó csütörtökön, általában az intézet alapitói és jóltevői, kiváltképpen Baczkamadarasi Kiss Gergely és Kiss József emlékére, az iskola nagytermében Kegyeleti Ünnepélyt rendez, melyre a t. szülőket és a közmüvelődés ügye iránt érdeklődő közönséget tisztelettel meghivja Sz.-Udvarhelyt, 1899. évi május hó 1-én a Kollegium Elöljárósága. Az ünnepély müsora: 1. Orgonaverseny, zenekiséret mellett; Rheinbergertől. 2. »Te benned biztunk«, énekli a közönség. 3. Imát mond Kádár Dénes vallástanár. 4. Dél és észak, Strausztól; előadja az ifjusági zenekar. 5. Emlékbeszédet tart Gönczi Lajos igazgató. 6. Riadó, Rudassitól; énekli az ifjusági énekkar. 7. Emlékezés alapitóinkra, Ravasz Árpádtól; szavalja Márton Árpád VIII. o. t. 8. »Fel hazánk«, Goll Jánostól; előadja az ifjusági vegyeskar

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Kezdete d. e. 11 órakor. Mindazokat, a kiknek tévedésből ezen programm nem jutott kezökhöz, ez uton hivja meg az ünnepélyre az intézet elöljárósága.

— **A Magyarországi Hirlapirók Nyugdijintézete** a napokban tartotta 18-ik évi rendes közgyülését Falk Miksa elnöklésével. Az intézet vagyonának kamatozó főrészei 693.348 frt 78 krt képviselnek. A közgyülést fényes lakoma követte, melyen Széll Kálmán miniszterelnök és Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter is résztvettek. Széll miniszterelnök nagyhatásu köszöntőt mondott az ujságirókra s elismerően nyilatkozott a magyar sajtó nagy hivatásáról és missziójáról.

— **»Ujra a magyaré Budavára!«** Félszázada immár, hogy ez az örömhir járta be a hazát. Pünköst vasárnapján, e hó 21-én lesz Budavára dicső bevételének ötvenedik évfordulója. A főváros hazafias polgársága eddig is évről évre megünnepelte a nemzet szabadságáért elesett hősök emlékét, de most az 50-ik évfordulón a hazafias kegyelet oltárának tüzét oly magasan ohajtja lobogtatni, hogy fénye és melege országra, világra szóljon. E dicső oltár lángjának élesztésére, a hazafias ünnep fényes megtartásában való közremüködésre bizalommal szólit fel tehát minden hazafit. Különösen a még élő 48—49-es honvédeket, a kik résztvettek Budavár ostromában — kérik, hogy tudassák nevüket és lakásukat a rendező bizottsággal (Budapest, József-utcza 10. sz.) A honvédsirra szánt virágok és koszoruk a vidékről szintén a rendező bizottsághoz küldendők.

— **A héjasfalva—csikgyimesi állami közuton** teljesitendő hengerelési munkákra 543 frt 6 kr és a szükséges kötő- és fedőanyag szállitására 226 frt 70 kr kikiáltási ár mellett e hó 24-én d. e. 10 órakor a helybeli államépitészeti hivatalnál zárt ajánlati versenytárgyalás lesz. Bánatpénz 5 százalék.

— **A helybeli ev. ref. kollegium ifjusága** 1899 május 11-én, a vármegyeház disztermeben a »Szegény tanulók könyvtára« alapja s részben az agyagfalvi Székely-emlék javára Ravasz Arpád tanár felügyelete mellett zártkörü tánczestélyt rendez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghivja a rendező bizottság. Borosnyói Pál, elnök. Kovács Lajos, alelnök. Koncz Ferencz, alelnök. Apáthy Árpád, Apáthy László, Biró Dezső, Bolesch Henrik, Boros Domokos, Brusz György, Farczády Béla, Fazakas Sándor pénztáros, Ferenczy Béla, Jakab Zoltán, Jodál Gábor, Kassay F. István ellenőr, Kökössy Károly, Lukács Mózes, Menning Gyula, Mökesch Frigyes, Pallós István, Ravasz László, Szabó Gyula, Szabó Kálmán ellenőr, Szén András, Wagner György, Végh Béniámin, Zakariás Ödön, rendező bizottsági tagok. Kezdete este 8 órakor. Belépő dij: 1 frt; családjegy 3 frt 50 kr. — Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a rendezőség. Vendéglősről és czukrászról gondoskodott a bizottság. — Karzati személyjegyek 50 krajczárjával adatnak el. Jegyek előre válthatók Gyertyánffy könyvkereskedésében.

— **Szinigazgatói tiltakozás.** Romvári Várady Lajos szinigazgató — mint azt lapunk mai számában ismertetjük — előleges szinházi jelentést bocsátott ki s ebben a többek közt következőket mondja: „főczélul tüztem magam elé, hogy az elődöm hibájából eredett csorbát kiköszörülve, a szinészet hitelét helyreállitsam.“ Erre vonatkozólag B. Baranyai Mihály szinigazgató és Szalkay Béla titkár aláirásával nyilatkozatot vettünk, melyben Baranyai tiltakozik ugy a maga, mint társulata nevében, mintha ő „csorbát“ hagyna hátra s azt Romvárinak kellene „kiköszörül“-ni. Visszautasitja és tiltakozik az ellen, mintha ő a szinészet hitelét tönkre tette volna, mert épen a becsületessége miatt még nyilvános megrovásban is részesült. Ez bizonyitja legjobban, hogy a szélhámosság nem kenyere s mások kisebbitésével nem szokása önmagának pillanatnyi carière-t szerezni. Sem ő, sem társulata tagjai eddig sem tartozást nem hagytak hátra, sem oly dolgokat nem követtek el, a mit helyre kellene hozni.

— **Emléket az agyagfalvi rétre.** Ujabban adakoztak: Fülei Sz. Lajos 48. számu gyüjtő-ivén 6 frt, Tarcsafalvi Izsák 409. sz. gyüjtő-ivén 3 frt 80 kr, Apáthy Gyula 163. sz. gyüjtő-ivén 5 frt 20 kr, dr. Kovács Mór 848. sz. gyüjtő-ivén 8 frt, Kökösi Károly 825. sz. gyüjtőivén 3 frt, Lőrinczi Dénes 1286. sz. gyüjtő-ivén 26 frt, összesen 52 frt 08 kr, ezt hozzáadva a már begyült 536 frt 23 krhoz, az alap összege tesz 588 frt 32 krt. Fogadják hazafias adakozásukért a végrehajtó-bizottság szives köszönetét. Sz.-Udvarhelyt, 1899. május 6. Ferenczi János, végrehajtó-biz. pénztárnok.

— **Falusi mükedvelők.** Gyakran van alkalmunk vármegyénk egyes községeiből örvendetes hireket közölni s ezek között első hely illeti a mükedvelői előadásokról szólókat. Jelenleg Fenyéd község tett ki magáért, midőn a nem régen alapitott róm. kath. Népkönyvtár javára az odavaló ifjuságból alakult mükedvelőkkel sikerült szinielőadást rendezett. A község derék plebánosa Fekete Imre volt jelenleg is az előadás rendezője, kinek a jó székely atyafiak hálásan tapsoltak. A müködők egytől egyig derekasan megállták helyüket s olyan előadást produkáltak, mely becsületükre vált. A szellemi sikerhez méltán sorakozik az anyagi eredmény, mely szerint összes bevetel 39 frt 86 kr, kiadás 20 frt 15 kr s igy tiszta jövedelem 19 frt 71 kr volt. Felülfizettek: Rösler és Gábor 1 frt 60 krt, Spuller J. és neje 1 frt 20 krt, Gálffy István 1 frtot, Gagyi Erzsi és Jesztl József 60—60 krt, Marossy Mózes 30 krt, Balázs Ignácz, Bálint József, Tóth József és neje 20—20 krt, Lefkovics M., Pap Lajos, Spuller József, Etédi Béláné, Likmán Ignáczné és Dávid Gergelyné 10—10 krt.

— **Valóságos rablóbandát** fedeztek fel Adorján János csendőrőrmester vezetésével a kászonujfalvi, kászonaltizi és kézdivásárhelyi csendőrök. Mintegy 20 esetben elkövetett betöréses lopás derült ki egy fél csizma révén; a csizma megtalálása vezette nyomra a csendőrséget. A betörők közül eddig nyolczat letartóztattak.

— **Emléket Orbán Balázsnak.** Orbán Balázs Székely-Keresztúron felállitandó szobra javára ujabban alulirotthoz a következő kegyes adományok folytak be. Dr Vajda Dániel Maros-Ludasról 4 kor. Végh Mihály unit. lelkész gyüjtése Ravában: ravai unit. ekklézsia 10 kor., Végh Mihály 2 kor., József Mihály, Wass Germán, Hankó György 1—1 kor., Istók Ábel, Izsák Mózes 40—40 fill., Spielman Lázár, Kecskés Izsák 60—60 fill., Kedei Pál, 10 fill., bordosi unit. ekklézsia 2 kor., összesen 19 kor. 20 fill. Török Lajos gyüjtése Daróczon: Község 2 kor., Török Lajos 1 kor., luth. iskola 1 kor., összesen 4 korona. M.-Zsákodon: Demeter Lőrincz 80 fill., Incze Dani 40 fill., összesen 1 kor. 20 fillér. Borcsa Mihály lelkész gyüjtőivén Bácsfaluban: Borcsa Mihály 4 kor., elhalt Baczoni Borbára neje nevében második neje Kurmesz Katalin Ida leánya férjével, Kiss Árpád lelkészszel 2—2 kor., gyermekeik Ida és férje Könczei Viktor 1—1 kor. Ezek gyermekei: Árpád, Judith, Irén 50—50 fill. Leánya Berta és férje Irk Albert kereskedő Kolozsvárt 2 kor., gyermekeik Károly, Albert 1—1 kor. Fia: dr Borcsa Mihály és neje Kolozsvári Margit tanár Kolozsvárt 2 kor., gyermekeik Sándor, Misi 1—1 kor., Veje Kiss Árpád lelkész, többi gyermekei: Arpád, Etelka, Béla, Jolán, Ilona, Berta, Margit 1—1 kor., Damokos István 2 kor., Gáspár Gyula, Kozma Imre (Hosszufalu), Kövér Lázár, Bede Daniel, Kilyéni Endre (Hosszufalu) 1—1 kor., Kovács Mihály, Fekete Benedek, Reznek Mihály 20—20 fill., Fekete Józefi, Hadnagy Benedek, Kelemen György, Vajna József 40—40 fill., összesen 37 kor. 70 fill. Biró Géza ev. ref. pap gyüjtése Sóváradon: Gyüjtő 1 kor., Biró Sándor, Pataki József, Bene János 40—40 fill., Cseh Károly 20 fill., összesen 2 kor. 40 fill. Máté Lajos tanitó házankénti gyüjtése H.-Városfalván 4 kor. 30 fill. Bálint László főesperes-plebános Bereczk 2 kor. Lajos Balázs s. lelkész Bereczk 1 kor. Oláh Antal plebános Sz.-Keresztur 2 kor. Összesen 77 kor. 80 fill. Ehez adva az eddig kimutatott gyüjtés öszszegét 2651 kor. 22 fill. A szobor-alap tesz ma 2729 kor. 2 fill. Fogadják a nemesszivü adakozók hazafias áldozataikért a szoborbizottság hálás köszönetét. Székely-Keresztur, 1899. április 27. Barabás Lajos, szoboralap pénztárnoka.

— **Csordás Lidi Oláhfaluban.** A szomoru hirnévre vergődött hódmezővásárhelyi méregkeverőnek egy más változatára emlékeztet azon eset, mely Kápolnás-Oláhfaluban megtörtént. E hó 1-én Babos János őrsvezető, Szabó József és Bogyó János csendőrök megtudták, hogy Lőrincz Gyula s neje Both Róza, 7 éves Imre nevü fiuk és 4 éves Ilona leánykájuk; Lőrincz Fábiánné Biró Erzsébet, Lőrincz Lőrinczné Balázs Anna, Lőrincz Andrásné Balázs Róza, Benedek Gábor leánya Veron, Lőrincz Albert s neje Kállói Mári és gyermekeik Lajos, Imre; Máthé Sándorné Lőrincz Mári, Csercse Farkasné Csics Bebi s gyermekei Bernát és Gyula mult hó 29-én hirtelen gyomorfájásba estek és hányási inger kinozta s hogy Faith Péter dr körorvos a rákövetkező napon az összesnél nagymérvü mérgezési esetet konstatált. A nyomozást nyomban megkezdték. Kitünt, hogy április 27-én Lőrincz Gyuláné egy véka árpát őröltetett Kálló Lajos malmában s azt 29-én pityókával összetéve, 11 drb kisebb kenyeret sütött belőle. A kenyérből nevezett egyének, kik részben családtagjai, részben pedig napszámosai voltak — egy és felet elfogyasztottak s alig egy pár óra elteltével mindannyian betegek lettek. Ezután azt is megállapitották, hogy a mintegy 75 lépésnyi távolságban levő malomban Simó Pálné Orbán Ágnes paponya- és zászpa-gyökeret tett összetörve az őrlés alatt volt gabona közzé s arról Simó Mari molnárné is tudott. Orbán Ágnes bevallotta azt is, hogy már két héttel azelőtt elhatározta tettét, melyet ugy az ő, mint a molnárné részéről eredt boszuból cselekedte. A bünös lakásán házmotozást tartottak s rongyba kötve paponya gyökeret találtak. A csendőrség letartóztatta a két méregkeverőt s most a helybeli kir. törvényszék fogházában várják példás büntetésüket.

— **Rendkivüli államsegélyek.** Az udvarhelyi ev. ref egyházmegyében következő papok részesültek segélyben: Hegyi Péter homoród-szt.-mártoni 100 frt, Baczó Lajos küsmösdi l. 100 frt, Mester János mátisfalvi l. 100 frt, Tóró Dénes szt.-lászlói l. 150 frt, Böjthe Sándor szolokmai l. 180 frt, Kovács Sándor telekfalvi l. 70 frt, Bodor István ujszékelyi l. 40 frt, Szász Károly alsó-siménfalvi 50 frt, Fábián Márton bágyi l. 40 frt, Benedek Pál bethfalvi l. 200 frt, Bedő András bikafalvi l. 250 frt, Lajos János bögözi l. 150 frt, Páll Lajos bözödi l. 200 frt, Bartha János buni l. 130 frt, Csia Kálmán etédi l. 50 frt, Kádár Domokos égei l. 150 frt, Lőrinczi József farczádi l. 70 frt, Biró Áron boldogasszonyfalvi l. 100 frt, Soós Farkas fiátfalvi l. 180 frt, Adorján László héjjasfalvi l. 150 frt, Biró György héviz, l. 150 frt, Szabó Samu hodgyai l. 100 frt, Bodor Józsei kányádjásfalvi l. 50 frt, Menyhárt András kecseti l. 100f frt, Jakab Albert kis-galambfalvi l. 50 frt, Fülöp Kálmán kis-solymosi l. 100 frt, Pál Balázs kőrispataki l. 130 frt. Összesen 3140 frt. Ezenkivül az országos közalapból egyszer és mindenkori segélyt kapott: Hodgya 50 frt, Héviz 30 frt, Óczfalva 30 frt, Miklósfalva 25 frt, Farczád 30 frt, Küsmőd 30 frt, Ége 30 frt, Bögöz 30 frt, Moha 30 frt, Bun 30 frt. Összesen 310 frt.

— **Etéden** az agyagfalvi székely emlékalap javára Gagyi Lajos r. b. elnöksége alatt rendezett mulatság jövedelme 23 frt 50 kr volt. Felülfizettek: Gábor Márton, Major Mózes, Kováts Károly 2—2 frtot, Fernengel Gyula 1 frt 50 krt, Fuchs Vilmos 1 frt 50 krt, Gagyi Sámuel, Piros Aurél, Péter András, Csia Kálmán, Gagyi Lajos 1—1 frtot, Baczó Lajos, Gagyi László, Péter Sámuel, Pap Gyula, Gagyi Ferencz, Somodi Domokos, Márton Árpád, Gothárd Ferencz, Simon Mihály 50—50 krt, Fantsali Áron, Szabó Ferencz, György Albert, Kováts Péter 35—35 krt, Ádám Dénes, id. Gagyi Sámuel, Szabó Márton, Rozsondai István, Gagyi Sándorné, Feldman Fülöp 25—25 krt.

Közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A »Székely-Udvarhely« f. évi 16-ik számában Erked községről egy igen meleghangu dicsérő czikk jelent meg, mely a viszonyokkal ismerősöket legalább is mosolyra gerjeszti s azt mondjuk rá: »Bár ugy lenne!«

A mi a törekvő jegyző munkáját illeti, szivesen adózunk törekvésének s előlegezzük neki a hazafias bizalmat a jövő reményében, de kell hogy azon czikkecskét redukáljuk a valóságra. Igaz, hogy az évek folytán s főleg az 1897. és jelen évben megjelent **rendeletre** ott is ültettek emlékfáknak az állomásig mintegy 70 drb jegenye (populus) fát, a czigánytelep felett nevezett el egy drb helyet Erzsébet-ligetnek is, de táblákról szó sincs s igy czikkiró ur talán a nagyreményü fiatal jegyzővel gunyt üz?

A mi a dolog másik oldalát illeti, értem a lelkész ur hazafiságát, hát erre mit mondjak? Mi hazafiságából semmit sem vonva le, egész mély sajnálattal más dolgokról birunk tudomással ugy a helynevek magyarositása, mint a jelen alkalommal s azt kell hinnünk, hogy czikkiró urnak talán valami privát szolgálatot tett s azért dicsérte ugy meg.

Ennyit követel az igazság, mi azonban nem zárja ki, hogy a czikkben jelzett uton haladjanak és ugy a jelen, mint más közügyben a hazafiság nemes erényét gyakorolják, mert ugy anyagi, mint szellemi erejük meg van hozzá. Lássuk tehát! **y.**

* Ezen rovatban helyet adunk minden közérdekü felszólalásnak, de a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

CSARNOK.

Május.

Himes szárnyon száll a lelkünk
Erdő, mező virul, éled...
Bimbó fakad, virág feslik,
Ránk mosolyog most az élet.

A napsugár csókja bontja
A rügyező picziny ágat,
Játszi szellő enyelegve
Madárdallal szerteárad.

Mezők, rétek kis virágin
Csillóg a hüs harmat fénye,
Mintha egy kis gyerek szemén
Nagy örömök könye égne.

Kis méh, bogár s tarka lepke
Ujongva most mind szárnyra kél,
S a csacsogó kis patak is
Csak az ujulásról regél.

Ébredés van mindenfelé
A hol eddig álom vala,
Május a nagy természetnek
Legmagasztosabb hajnala.

Kertész Albert.

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egylet elnöksége a választmány 9—899. számu határozata folytán Székely-Udvarhelyt f. évi május hó 11-én d. e. 10 órakor tartandó évi rendes közgyülésre az egylet tagjait s általában az érdeklődő gazdaközönséget tisztelettel meghivja. Székely Udvarhelyt, 1899. május 1-én. Pálffy Dénes, elnök. Gyarmathy Dezső dr, titkár. Tárgysorozat: 1. Elnöki jelentés. 2. Költségvetési előirányzat 1899. évre. 3. Számadás 1898. évről. 4. Alelnök választása. 5. Ügyész választása. 6. Szabályrendelet tervezet előterjesztése.

A trágya használata. 1. Ha a trágya sokáig marad a telepen, az erjedés következtében kevesbedik és értékében is veszit a salétromfogyasztó baktériumok következtében. Az ilyen trágya szalonnás lesz, nem jól teregethető és csomókat képez, melyek a talajban eltőzegesednek. A trágyát tehát idejében kell kihordani. 2. A trágyát merőleges metszetekben kell szekérre rakni, hogy az erősebben elkorhadt rész a felső részszel keveredjék és egyenletesen legyen teregethető. A földön a trágyát mielőbb szét kell teregetni, mert ha a trágya halmokban áll, a földön sokat veszit értékéből. 4. Ha az idő megengedi, az elhintett trágyát azonnal alá kell szántani. 5. Ha a gazdasági viszonyok vagy az időjárás a trágya azonnal való elteregetését és alászántását nem engedik, akkor azt nagy fedélalaku prismákba rakjuk össze, árokkal vesszük körül és az ebből kikerülő földdel befödjük; konzerváló szerek ujbóli alkalmazása ajánlatos. 6. Végül a trágya olyan növények alá alkalmaztassék, melyek azt meghálálják.

Kereskedelem.

Harmadosztályu keresetadó. Ily czimen Róka Józse beszterczebányai m. kir. pénzügyigazgató helyettes szerkesztésében és a beszterczebányai iparkamara kiadásában a kereskedés, ipar és egyéb haszonhajtó foglalkozás adójáról egy igen ertékes, minden irányban tájékoztató mü jelent meg. A mü öt fejezetből áll és szól az adóköteles felek, bevallás, adóalap és adókivetés, jogorvoslatokról, melyet kiegészit egy függelék és mintagyüjtemény. Midőn ezen körülményről az érdekelt közönséget tájékoztatni kivánjuk, egyuttal figyelmébe és pártfogásába ajánljuk e könnyen érthető modorban irt müvet, mely 60 krért szerzőnél megrendelhető.

Iparügyek.

Szakiskolai tanulók elhelyezése. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja az érdekelt gyárosokkal, hogy a budapesti m. kir. állami gépészeti osztályból 26, a vegyészetiből 5, a fém-, vas- és faiparból 23 végzett 17—22 éves növendék lesz megfelelő pályákra elhelyezhető. Alkalmazni óhajtóknak bővebb felvilágositást ad a kamara.

Magyar gépek Romániában. A magyarországi hengermüvek jelenleg eredménynyel versenyeznek Romániában nemcsak a német, hanem a belga gyártmánynyal is. Kézi gépek és kisebb mezőgazdasági gépek kisebb mennyiségben Magyarországból is érkeznek. A bevitelre kerülő magyar eredeti ekék drágák és azért nem versenyképesek. Vasöntvények, kulcsok és zárak, géprészek, tüzhelylapok, kályharostok, polenta-üstök és egyéb hasonlók bevitelére kedvezők a piaczi viszonyok Romániában, miután ezek a czikkek ott általában nem készülnek.

Az iskolai vizsgai iráslapok a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában legolcsóbbak!

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hogyan létesítsünk ipari szövetkezeteket? czimmel, mint melléklet a »Magyar Ipar«-hoz hasonos füzet jelent meg dr Horváth Jánostól. Szerző ebben, mint a czím is mutatja, fölvilágosítassa s ulhajaztassai szolgál atekintetben, hogy az ipari hitelszövetkezetek megalakításánál mikép kell eljárni. A füzetet bevezetéssel dr Matlekovics Sándor, zárszóval pedig Gelleri Mór látta el.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye főispánja, 209—1899. szám Pályázati hirdetmény. A kormányzatomra bizott Udvarhelyvármegyében a homorodóklandi járási állatorvosi állas lemondás folytán megüresedvén, arra czennel pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, kik ezen Homoród-Oklánd székhelyjyel rendszeresitett állast elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. I. §-a s illetve az 1888. évi VII. t.-cz. 133. §-ának szem előtt tartasával, felszerelt pályázati kérelmüket tizzám folyó évi október hó 1-ig adják be. Ezen állas javadalmazása áll 532 frt 50 kr fizetés és 100 frt ati átalanyból. Székely-Udvarhelyt, 1899. évi majus hó 2-án. Gróf Haller János, főispán.

Sz. 8381—899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy kiskukullóvármegyei Erzsébetváros községben sertesvesz lépvén fel, a zárlat elrendeltetett; ellenben Gogán községben a sertesvész megszünvén, ezen községre vonatkozólag a zárlat megszüntettetett. Sz.-Udvarhelyt, 1899. évi április 30-án. Alispán szabadságon: Gróf Lázár, főjegyző.

Sz. 7998—899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előljáróságnak. Közhirre tétel végett értesitem, hogy Alsó-Boldogfalva község sertesállományában, a sertesvész járványszerü fellepvén, a zárlat elrendeltetett. Sz.-Udvarhelyt, 1899. április hó 25-én. Alispán szabadságon: Gróf Lázár, főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Meghivás.

A hazai szövetkezetek központi hitelintézete mint szövetkezet kötelékébe tartozó Szent-Abrahám és vidéke községi hitelszövetkezet **1899. évi május 21-én d. u. 2 órakor** az állami iskolában

rendkivüli közgyülést

tart, melyre a tagok az alapszabály 24. §-a értelmében meghivatnak.

Napirend:

1. Az 1897. évi mérleg és nyereményszámla elöterjesztése.
2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása.

Kelt Szent-Abrahám, 1899. május 7.

Az igazgatóság.

BORT!!

asztali-, pecsenye-, csemege-bort, cognacot, kis ustós szilvóriumot, székely fenyőpálinkát, eredeti tisztaságban, felelősség mellett, nagyban és kicsinyben mérsékelt árban ajánlunk. Árjegyzéket kivánatra bármentve küld Ünk.

Naponta friss marosvásárhely »ászoksör«

50 nagy palacczk 6 frt — kr
Egy 25 literes hordó 4 frt 25 kr.

Székely Borkereskedés-Részvénytársaság
Székely-Keresztúron.

Székely-Udvarhelyt a Kossuth-utczában egy telek, melyen három lakosztály van, 8 szobával és mellékhelyiségekkel eladó. Értekezhetni dr Nagy Samu ügyvédnél.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves házászer ellentáll az 185 megpróbálásnak, mert már 60db immt 30 év óta megbizható, fájdalomcsillapitó bedörzsölésekent alkalmaztatik közvenyvel, ösdmal, lagszaggatásnál és meghülésekneál és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem tilkos szer, hanem igazi népszerü házászer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr, 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban mindenem gyógyszertárban készletben van; főraktára: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes Gyoget „Horgony" védjegy és Richter czégnyomó nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. JÓZ. ex. ta. kr. szóval szállitik, RUDOLSTADT.

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolymosi Koncz Ármia gyógytárában.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt **hivatalosan vegyelemezve** vannak, csakis

FERNENGEL GYULA

jóhirü pinozéjében Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig; 10 literen felül 28 krtól 1 frt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektolitrenként 32 frttól 46 frtig.

* Részletes árjegyzék és mintá ingyen és bármentve.

A ki divatos és jó férfi ruhát készittetni óhajt, nézze meg szabójánál

KRAUSZ ADOLF

budapesti posztókereskedő

mintakönyvét.

Őtszáz minta: honi (zsolnai), angol, francia és brünni szövetekben.

Kitünteve az ezredéves országos kiállitáson.

BENEDEK, NAGY ÉS KONRÁD

első székely czipőraktára

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza, Gál János kereskedésével szemben).

A m t közönség szives figyelmébe ajánljuk saját készitményü mindenféle czipő-árukkal ellátott raktárunkat, hol elvállaljuk a czipészeti szakmához tartozó összes munkák pontos és szolid elkészitését a legdivatosabb és elegánsabb kivitelben, a legjobb anyagból. Vidéki megrendeléseket ezen hirdetés keretében feltüntetett m.rtek szerint is gyorsan és előnyös árak mellett teljesitünk.

Baczó László férfiszabó üzlete

Székely-Udvarhelyt.

Pontos kiszolgálás! Szolid árak! Csinos és tartós munka!

Van szerencsém a m. t. közönség szives figyelmébe ajánlani, hogy a **székesfővárosi első nyilvános szabászati iskolát sikerrel végeztem** s két évi önálló működésem alatt is igen tekintélyes számu megrendelő tetszését sikerült megnyernem. — Ezen előnyök mellett helyben (Bálint József üveges üzlete mellett) levő üzletemben **a legujabb divat szerint izlésesen berendezett**

SZÖVETRAKTÁRT

nyitottam és igy a legdivatosabban és szakszerűbben kiállitott ruhákat készithetem. Elvállalom az e szakba tartozó öcskarunák javitását és tiszttiását is. Az eddigi szives pártfogást megköszönve s azt továbbra is kérve, vagyok és maradok kész szolgálattal:

BACZÓ LÁSZLÓ,
férfiszabó.

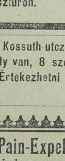

Mindenütt divatirák a hiteles

MACHLEID-féle kecskeméti arckenőcsöt,

mely rövid használat után minden **szeplőt, máfolt, hámlásokat, pörösnecket** és egyéb **kellemetlen hibákat biztosan eltávolitani. Az arczszép, fiatal, kellemes tüz ezzel ugyar tüz. s szeplőmentőnek mondatik.** Egy doboz ára **1 frt** egy nagy **nagy** mely sokszor sokszor tartós, egyszerü jrobb és olcsóbb, hogy ez tartós, drágább szer nincs. Használata a kenkamadik évszakszaporaszal oly meglepő és elemeit, mellyet e terem szépítő-szer nincs el nem. Egyes fő hatásai: Az arczon, Egyes fő hatásai: Az arczon, hogy ártalmas utóhatása sohasem lesz. Egy tegyük ára használati utasitással **50 kr.**

50 kr. — Egy darab kecskeméti nőrétyszappan 32 kr.

Hajnal-szesz

Biztosan megszüntéti minden fájdalmat, igy **köszvény, reuma, csontfájdalmak, fejfájás, migrén, fogfájás, fülfájás, vérfolyás, vérhányás, vérszivárgás, vérszegénység** stb. Egy használat esik, mely alkalmat, sikerülnek, hogy szerek utáb a hajnal-szesznek nyelhető hatása ne lett volna. Sok szer ugyanezeket hazg kaszni más szen szerint teljes gyógyulást, Egy üveg ára használati utasitással **50 kr.** Kapható:

Farkas Ignác

„Mátyás király" czimü gyógyszertárában Kecskeméten és minden nagyobb vidéki gyógyszertárban.

Főraktár Török József gyógyszertára Budapest.

Fényes világitás lampionokkal.

A

Koronkay-kert megnyitása

a helybeli első zenekar közreműködésével ma (vasárnap) 1899. évi május hó 7-én délután 4 órakor lesz.

Uj étterem • Mellékszobák és konyha a kertben.

Pontos kiszolgálás. Kitünő ételek és italok Korona sör! Erdélyi borok!

A n é közönség szives látogatását kéri kész szolgálattal:

Fernengel Frigyes.

Fényes világitás lampionokkal.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt. 1899.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.